

Utredningsenheten

Handläggare och telefon

Isabelle Edgren, 054-61 43 57

Datum
2017-10-03
Ert datum
2017-06-28Vår beteckning
LK/171928
Er beteckning
Ku2017/01534/DISKKulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se**Svar på remiss om Nästa steg? – Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)**

Landstinget har fått tillfälle att lämna svar på rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter på de delar av delbetänkandet som mer direkt inverkar på landstingets egen verksamhet.

Sammanfattning

Landstinget delar utredningens bedömning att det grundläggande skyddet i minoritetslagen (2009:724) har fått dåligt genomslag och håller med om utredningens slutsats att den främsta anledningen till detta är okunskap om lagstiftningen och de nationella minoriteterna.

Landstinget avstyrker utredningens förslag att införa en skyldighet för kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

Landstinget förordar i stället nationella insatser från uppföljningsmyndigheten i form av bland annat information och utbildning om innehållet i nu gällande regelverk.

Landstinget har inget att invända mot förslaget att alla kommuner och landsting ska bli ovillkorligt skyldiga att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar.

Landstinget tillstyrker utredningens förslag att regeringen bör införa ett krav på kunskap om de nationella minoriteterna samt deras hälsosituation och olika behov i vårdutbildningar på högskolenivå.

Landstinget motsätter sig förslaget att det ska införas hänvisningar till minoritetslagen i hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen.

Landstinget tillstyrker utredningens förslag att Folkhälsomyndigheten i samarbete med Socialstyrelsen samt Myndigheten för vårdanalys ges tydligare uppdrag att följa utvecklingen på området.

Avsnitt 4.2.1 Det grundläggande skyddet har fått dåligt genomslag

Landstinget delar utredningens bedömning att bestämmelserna i bland annat minoritetslagen inte lett till den medvetenhet om minoritetspolitiken och Sveriges internationella åtaganden som var bestämmelsernas främsta syfte. Landstinget bedriver inte någon verksamhet utifrån minoritetslagstiftningens grundskydd. Utredningens slutsats, att det främsta skälet till att landsting inte beaktar grundskyddet torde vara okunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken, är troligen riktig. Landstinget har inte heller upplevt någon efterfrågan från de nationella minoriteterna, vilket bland annat kan bero på att de inte är informerade om sina rättigheter.

Avsnitt 4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Utredningen föreslår att det införs en skyldighet för samtliga landets kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet, av vilka det ska framgå hur de ska följas upp. Kommuner och landsting föreslås även bli skyldiga att på begäran lämna uppgift om dessa mål och riktlinjer till uppföljningsmyndigheten. Kommuner och landsting ska också göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet.

Landstinget noterar att minoritetslagens s.k. grundläggande skydd tyvärr har fått dåligt genomslag generellt och särskilt utanför förvaltningsområdena, men tror inte att en lagreglerad skyldighet att ta fram styrdokument samt övriga förslag enligt ovan är rätt väg för en framgångsrik minoritetspolitik. Sådana formella skyldigheter innebär ett merarbete för landstingets administration men leder mindre troligt till märkbara förbättringar för de nationella minoriteterna.

Landstinget tror, liksom utredningen, att bristande kunskap om minoritetslagen är den främsta anledningen till det dåliga genomslaget och förordar därför i stället nationella insatser från uppföljningsmyndigheten i form av information till landsting och kommuner om innehållet i nu gällande regelverk, gärna kompletterat med en handbok som exemplifierar hur arbetet med minoritetsfrågor kan bedrivas. Uppföljningsmyndigheten kan även fortsättningsvis anordna utbildningskonferenser och seminarier riktade till tjänstemän och politiker i kommuner och landsting.

Avsnitt 4.2.3 En tydligare informationsskyldighet

Landstinget har inget att invända mot förslaget att alla kommuner och landsting ska bli ovillkorligt skyldiga att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar, utan anser att information till de enskilda är en viktig förutsättning för att lagstiftningen ska leda till resultat.

Avsnitt 9.2 Förhöjd risk för psykisk ohälsa

Utredningen konstaterar att ett av de mest vanliga hälsoproblemen inom de nationella minoriteterna är olika former av psykisk ohälsa. Landstinget anser att det saknas tillräckligt väl underbyggd grund för detta påstående, liksom för flera andra slutsatser i betänkandet. Det förhåller sig snarare så att det saknas kunskap om nationella minoriteters hälsa, bland annat för att det – som utredningen påpekar på annat ställe i betänkandet – saknas folkhälsostatistik som inkluderar tillhörighet till nationell minoritetsgrupp som bakgrundsvariabel.

Avsnitt 9.3 Språk- och kulturkompetens är nödvändigt inom hälso- och sjukvården

Enligt utredningen ställdes i enkäten inga frågor om behovet av kulturkompetens inom hälso- och sjukvården, men utredningen antar att detta behov är ännu större än behovet av språkkunnig personal. Landstinget efterlyser grunden för detta antagande.

Utredningen påstår vidare – utan att redovisa grunden härför – att ett ännu större problem (än skillnaderna i hälsosituation) är bristen på språk- och kulturkompetens inom vården, vilket riskerar att leda till felbehandling eller ett otrött och ibland fördomsfullt bemötande. Landstinget anser att man ska vara återhållsam med sådana påståenden, eftersom det i själva verket inte är känt hur situationen är för de nationella minoriteterna inom hälso- och sjukvården.

Utredningen bedömer att de nationella minoriteternas rättigheter inte beaktas i tillräcklig utsträckning i hälso- och sjukvården. Även om landstinget anser att bedömningen inte är välunderbyggd, kan landstinget ändå tillstyrka utredningens förslag att regeringen bör införa ett krav på kunskap om de nationella minoriteterna samt deras hälsosituation och olika behov i vårdutbildningar på högskolenivå. Ökad kunskap är viktig för att förbättra minoriteternas situation.

Landstinget håller även med om att kartläggning av den egna personalens språkkunskaper är en bra utgångspunkt för att landstinget ska kunna tillvarata de kompetenser som redan finns i den egna organisationen, vilket sedan kan leda till åtgärder som kommer nationella minoriteter till nytta.

Utredningen föreslår också att hänvisningar till minoritetslagen införs i både hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientlagen (2014:821). Hänvisningen ska tydliggöra landstingens ansvar att tillämpa grundskyddet i minoritetslagstiftningen inom hälso- och sjukvården.

Landstinget motsätter sig att sådana hänvisningar införs. Såsom även framgår av det citat från Socialstyrelsen som återges i delbetänkandet, pekar hälso- och sjukvårdslagen och patientlagen inte ut särskilda grupper, utan målen för hälso- och sjukvården om en god hälsa, en vård på lika villkor för hela befolkningen och kraven på information anpassad till individuella

förutsättningar omfattar alla patientgrupper. Varje patient ska mötas professionellt utifrån sina individuella förutsättningar och behov, som kan böttna i ålder, kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller annat. Därför är det inte lämpligt att särskilt framhålla vissa grupper i vare sig hälso- och sjukvårdslagen eller patientlagen.

Avsnitt 9.3.3 Tydligare uppdrag till myndigheter att följa utvecklingen

Landstinget tillstyrker utredningens förslag att regeringen bör ge Folkhälsomyndigheten i samarbete med Socialstyrelsen i uppdrag att följa hälsoutvecklingen och de nationella minoriteternas behov inom hälso- och sjukvården samt att myndigheterna ska sprida goda exempel till landstingen. Som även anförts ovan, anser landstinget att kunskapshöjande åtgärder är viktiga för att åstadkomma en stärkt minoritetspolitik.

Det är också positivt om Myndigheten för vårdanalys får i uppdrag att särskilt beakta de nationella minoriteternas behov i sina analyser på vårdområdet. Resultatet av sådana analyser kan ge en bra grund för förbättringsarbete inom hälso- och sjukvården.

Avsnitt 12.8 Sveriges Kommuner och Landsting

Landstinget håller med utredningen om att regeringen i sin dialog med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bör lyfta frågan om efterlevnaden av minoritetslagen och att det därvid ska övervägas vilka insatser som är lämpliga för att integrera den nationella minoritetspolitiken i kommunernas och landstingens verksamhet, på liknande sätt som görs när det gäller exempelvis frågor om jämställdhet och barns rättigheter.

Landstingsstyrelsen

Fredrik Larsson
Ordförande

Gunilla Andersson
Landstingsdirektör